

SAMOPROCJENA IZGRADNJE INTEGRITETA

IZVJEŠTAJ O KOLEGIJALNOJ OCJENI BOSNE I HERCEGOVINE

Avгust 2014. godine

BOSNA I HERCEGOVINA - SAMOPROCJENA IZGRADNJE INTEGRITETA IZVJEŠTAJ O KOLEGIJALNOJ OCJENI

Pregled

1. Proces samoprocjene izgradnje integriteta je dio praktičnih alati razvijenih u okviru Programa za izgradnju integriteta (BI). Upitnik za samoprocjenu izgradnje integriteta je dizajniran da državama pruži kratak uvid u trenutne strukture i prakse. Izvještaj o kolegijalnoj ocjeni izgradnje integriteta, koji proizilazi iz njega, pomaže državama da potvrde područja dobre prakse, te da se odrede područja koja je potrebno poboljšati. BI Program se fokusira na pružanje praktične asistencije u vezi sa reformom odbrane i izgradnjom kapaciteta u sektoru odbrane i sigurnosti. Asistencija uključuje promoviranje pozitivne prakse i pomaže državama da ispune svoje obaveze koje su dogovorene sa UN i u drugim okvirima.
2. Izvještaj o kolegijalnoj ocjeni je zabilježio da u okviru Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine (MO BiH) postoji jaka podrška za provođenje NATO Programa za izgradnju integriteta i Programa za borbu protiv korupcije. Bosna i Hercegovina dugogodišnje doprinosi programu izgradnje integriteta. Centar za obuku za operacije podrške miru (PSOTC) je priznat kao partner za sprovođenje izgradnje integriteta i isti je razvio kurseve koji podržavaju implementaciju NATO Plana za edukaciju i obuku u izgradnji integriteta. Ove aktivnosti također doprinose prilagođenom programu razvijenom u saradnji sa procesom inicijative ministara odbrane Jugoistočne Europe (SEDM).
3. Ovaj izvještaj se fokusira na stručnu ocjenu Upitnika za samoprocjenu koji je popunjen od strane MO BiH, a na koji su odgovorili svi sektori, agencije i oružane snage. Sastanci i intervjui sa ključnim personalom MO BiH (sa civilima i sa vojnicima) sprovedeni su u vremenskom periodu od 25. do 27. marta 2014. godine.
4. Odgovori dati na Upitnik za samoprocjenu bili su relativno detaljni i pružili su ključne informacije u većini područja. Inputi dati od strane Zajedničkog štaba vezano za vojne aspekte upravljanja personalom, plaćama i nabavci nisu bili potpuni, ali su pojašnjeni tokom procesa intevjuiranja. Tokom sastanaka za stručno ocjenjivanje više rukovodstvo i službenici MO pokazali su jaku predanost da ojačaju transparentnost, odgovornost i integritet. Razumijevanje rizika od korupcije u MO BiH i oružanim snagama počelo je da se rasprostranjuje. Međutim, jako se preporučuje detaljna procjena rizika. Odnosi između MO BiH i medija su dobri, posebno nakon nedavne inicijative „Etička linija“ pokrenute od strane ministra odbrane koja je dobro prihvaćena.

5. U 2009. godini Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine uspostavila je Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Strategiju za borbu protiv korupcije (2009. - 2014. godina) i Akcijski plan za borbu protiv korupcije (2009. - 2014. godina). Ova Agencija dobila je zadatak da upravlja većinu aktivnosti vezanih za antikorupcijsku kampanju. Međutim, zbog kašnjenja sa uspostavljanjem izvršne vlasti u Bosni i Hercegovini tokom 2009. i 2010. godine, došlo je i do kašnjenja uspostave ove agencije. U početku, većina pozicija u agenciji nije bila kadrovski popunjena na odgovarajući način, uz to da su samo pojedine rukovodeće pozicije bile popunjene. Ovo je jedan glavnih razloga za kašnjenja u izvršenju zadataka definisanih u Strategiji i Akcionom planu za borbu protiv korupcije. Ministarstvo odbrane sada ima svoj vlastiti odobreni antikorupcijski plan. U Bosni i Hercegovini postoji dovoljan broj pravnih i drugih politika vezanih za antikorupciju i postojeći pravni okviri pružaju osnovu za implemenaciju politike. Trenutno, antikorupcijske mjere se od strane društva smatraju neadekvatnim, iako je MO BiH najnaprednije ministarstvo.
6. U sprovođenje antikorupcijskih mjera, kompletna podrška vladinih rukovodilaca, od vrha pa na dole, ograničena je zbog kompleksne političke situacije. Programi MO BiH koji tretiraju rizike od korupcije za sada nisu u potpunosti razvijeni i konkretan plan implementacije antikorupcijskog akcionog plana će biti važan.
7. Tim za stručno ocjenjivanje zabilježio je da ne postoji edukacija i obuka po pitanju izgradnje integriteta kako za civile tako ni za vojni personal, a ne postoje ni sigurnosne provjere personala angažovanog na osjetljivim pozicijama.
8. Tim za stručno ocjenjivanje zabilježio je slijedeće primjere dobre prakse:
 - a. Uspostava „Etičke telefonske linije“ za anonimno prijavljivanje nelegalnih aktivnosti i podršku javnosti ministru u njenoj promociji i upotrebi.
 - b. Upotreba specijalnih komisija i transparentnih procedura prilikom izbora personala za profesionalnu vojnu službu i odabir kandidata za oficire, rješavanje zahtjeva za produženje službe, obrazovne kurseve u inostranstvu koji su duži od šest mjeseci i druge odluke vezane za upravljanje personalom koje predstavljaju korupcijski rizik.
 - c. Donošenje Zakona o zaštiti prijavljiivača korupcije i potpuna zaštita takvih pojedinaca u bosanskohercegovačkom pravnom sistemu.
9. Tim za stručno ocjenjivanje nudi slijedeće opšte preporuke Bosni i Hercegovini na razmatranje:
 - a. Inicirati sistematsku i sveobuhvatnu edukaciju i obuku po pitanju izgradnje integriteta za kompletan civilni i vojni personal. Ohrabriti više rukovodstvo da nastavi otvoreno promovirati programe za izgradnju integriteta i povećanje transparentnosti.

- b. Razmotriti implementiranje posebnih nenajavljenih revizijskih kontrola nasumično odabranih ugovora o nabavci.
 - c. Izvršiti potpun pregled cijelog niza propisa, procedura i politika koje su sastavni dio procesa nabavke kako bi utvrdili da li je moguće napraviti poboljšanja u sistemu.
 - d. Za sve jedinice ili dijelove jedinica koje će biti agažirane izvan države razviti standardizovani modul za preduputnu obuku koja će tretirati rizike od korupcije i dobru praksu u okviru operacija.
 - e. Izvršiti kompletnu i detaljnu procjenu rizika svih sistema i procesa, a koja će biti vođena od strane Ureda za unutrašnju reviziju.
 - f. Razviti unutrašnji akcioni plan MO BiH koji će tretirati preporuke navedene u ovom izvještaju i kako da ove savjete unaprijedite. Međunarodno osoblje NATO i stručnjaci za određena područja su na raspolaganju da pruže podršku u razvoju, implementaciji i pregledanju gore navedenih preporuka. Prioritet se treba dati izgradnji kapaciteta kroz edukaciju i obuku, te u ojačavanje sistema unutrašnje kontrole, počevši sa kontrolom okoline, gdje je najviše rukovodstvo voljno da svakoga učini odgovornim za izvršenje svojih poslova.
10. Kako bi se lakše snalazili sa referencama, u Aneksu 2 nalazi se lista datih preporuka. Ovo predstavlja početnu tačku i trebalo bi služiti kao smjernica za aktivnosti koje će uslijediti i za razvoj prilagođenog BI programa za saradnju. Kako bi se ovaj posao unaprijedio preporučuje sa da MO iskoristi sve NATO alatke uključujući i podršku raspoloživog međunarodnog osoblja NATO HQ kao i NATO štaba u Sarajevu. MO BiH bi takođe trebalo koristiti aktivnosti koje se nude kroz SEDM procese kao i bilateralnu saradnju koja ima za cilj ojačavanje dobre uprave u odbrani i sigurnosnom sektoru.

BOSNA I HERCEGOVINA - SAMOPROCJENA IZGRADNJE INTEGRITETA IZVJEŠTAJ O KOLEGIJALNOJ OCJENI

I. DETALJNI ZAKLJUČCI I KOMENTARI

Demokratska kontrola i djelovanje

11. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, djelujući na osnovu koncenzusa, ima vrhovnu operativnu i administrativnu komandu i kontrolu nad oružanim snagama u miru i ratu. Parlamentarna skupština BiH koja ima demokratsku kontrolu nad OS BiH, a MO BiH je administrativna organizacija zadužena za sveukupnu odbrambenu strategiju i politiku. Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH izvršava širok raspon dužnosti koje uključuju: nadgledanje implementacije sigurnosnih i odbrambenih politika BiH, nadgledanje planova koji se odnose na oruđane snage, personalnu politiku i regrutovanje, plate i naknade, edukaciju i obuku, profesionalno ponašanje i etičke standarde civilnog i vojnog osoblja, opremu, rad namijenske industrije, nabavku i izvoz, uvoz naoružanja i vojne opreme, materijalnu asistenciju i ugovore, borbenu spremnost, vojne vježbe i operacije; odbrambeni budžet i izvršenje budžeta; izvještaje o reviziji u institucijama u domenu obrambene i sigurnosne politike, te druga pitanja koja se tiču sigurnosti zemlje. Zajednička komisija također nadgleda rad Stalnog komiteta za vojna pitanja, Ministarstva odbrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i drugih izvršnih tijela koja rade na odbrambenim i sigurnosnim pitanjima.
12. Pored toga postoji i Parlamentarni vojni povjerenik koji ima ulogu vojnog ombudsmana. Parlamentarni vojni povjerenik je nezavisni povjerenik Parlamentarne skupštine BiH čiji je cilj da ojača vladavinu prava i zaštitu ljudskih prava i sloboda vojnog personala i kadeta u OS BiH i u MO BiH, a kako je propisano Ustavom i međunarodnim sporazumina. Parlamentarni vojni povjerenik je usmjeren da svoj posao radi profesionalno, te da ne zagovora, brani ili potkopava interese bilo koje politička partije, registrovane organizacije ili udruženja ili bilo kojeg građanina u BiH. Parlamentarni vojni povjerenik je veoma proaktivan u svom angažovanju sa svim vojnim personalom i jedinicama, a oružane snage imaju veliku korist od njegovog rada. U posljednje četiri godine, njegova kancelarija je radila na oko 450 žalbi koje su se odnosile na unapređenja, kvalit hrane i lošu zaštitnu opremu za specijaliste deminere.
13. Zakon o odbrani Bosne i Hercegovine propisuje da Predsjedništvo BiH usvaja odbrambenu i sigurnosnu politiku Bosne i Hercegovine sa ciljem pružanja strateške smjernice. Ovi dokumenti su dokumenti najvećeg nivoa koji pružaju smjernice za takva pitanja u BiH. Nacrt Pregleda odbrane je završen, iako postoji jedan broj politički osjetljivih pitanja o kojima Predsjedništvo BiH treba odlučiti. Preporuke u

ovom pregledu, zajedno sa planom razvoja i modernizacije OS BiH, biti će temelj buduće politike. Zakon o odbrani i Zakon o službi u OS BiH (2006.) regulišu funkcioniranje MO BiH i oružanih snaga. Zajednički štab OS BiH je u sastavu Ministarstva odbrane i izvršava svoje dužnosti u skladu sa zakonom i pod ingerencijom Predsjedništva BiH i ministra odbrane.

14. Zajednička komisija za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH prati rad Obavještajno-sigurnosne agencije BiH (OSA) i nadgleda postavljanje generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora agencije. OSA je civilna agencija koja ima status neovisne administrativne ustanove Bosne i Hercegovine.
15. Ministarstvo odbrane BiH je izdalo Politiku odnosa s javnošću koja definiše aktivnosti na pružanju činjeničnih, tačnih i pravovremenih informacija javnosti sa ciljem transparentnosti, afirmacije, povjerenja, te da dobije podršku javnosti za sistem odbrane Bosne i Hercegovine. Aktivnosti u odbrambenom sektoru se javnosti prezentiraju putem službene stranice MO BiH, medijskih prezentacija i kroz aktivnosti timova Ministarstva odbrane BiH i Oružanih snaga BiH širom zemlje. Također, Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH deniniše pravo pristupa informacijama. To pomaže da se osigura da javnost i specifične ciljne grupe imaju mogućnost da se angažuju u aktivnim diskusijama u području odbrane. Ured za odnose sa javnošću MO BiH održava svakodnevne kontakte sa svim elementima društva i odgovara na upite. U 2013. godini zaprimljeno je oko 214 zahtjeva medija koji su procesuirani i na koje su dati odgovori u roku od 72 sata. Zakon o slobodi pristupa informacijama zahtjeva da se takvi odgovori trebaju dati u roku od 15 dana. Ured za odnose sa javnošću MO BiH aktivno saraduje sa nekoliko nevladinih organizacija.

Preporuke

Nastaviti aktivno koristiti Ured za odnose sa javnošću u promovisanju aktivnosti izgradnje integriteta.

Državni antikorupcijski zakoni i politika

16. Bosna i Hercegovina ratifikovala je UN Konvenciju o antikorupciji i pridružala se GRECO-u (Vijeće europske grupe država protiv korupcije), te učestvuje u Indeksu kontrole korupcije Svjetske banke i Indeksu percepcije korupcije Transparency International. Bosna i Hercegovina je razvila listu unutrašnjih obaveza i to ne samo vezano za primjenu Konvencije već i za sve neophodne promjene u domaćem zakonodavstvu. Slaba implementacija postojećeg zakonodavstva i dvosmislena priroda nekih zakona zahtijeva djelovanje. Novi Zakon o javnim nabavkama usvojen je 29. aprila 2014. godine.

17. U 2009. godini Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Strategiju za borbu protiv korupcije (2009. – 2014.) i Akcioni plan za borbu protiv korupcije (2009. - 2014.). Agencija za prevenciju korupcije koja je trebala biti osnovana u skladu sa gore navedenim zakonom radila bi na većini aktivnosti vezanih za antikorupcijsku kampanju. Međutim, zbog kašnjenja sa uspostavom izvršne vlasti Bosne i Hercegovine u 2009.-2010. godini, takođe je došlo i do zakašnjenja uspostavljanja ove agencije. Iako je se jedan broj rukovodećih pozicija popunio, popunjavanje je nedovršeno. To je jedan od osnovnih razloga za kašnjenje u izvođenju zadataka definisanih u Strategiji i Akcionom planu za borbu protiv korupcije. Strategija i Akcioni plan za borbu protiv korupcije koji su izdati od strane Agencije određuje zadatke i dužnosti uključujući rokove i ostale detalje. Sve institucije, uključujući i Ministarstvo odbrane, obavezne su kreirati vlastite antikorupcijske planove, uključujući identifikaciju poslova koji su najskloniji korupciji. Odobreni Akcioni plan MO BiH sada iziskuje detaljan plan implementacije.
18. Na državnom nivou postoji Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine zajedno sa ekvivalentnim uredima na entitetskim nivoima. Ured za reviziju je vanjski, neovisan revizor koji pregleda finansijske prakse u institucijama Bosne i Hercegovine, stoga i Ministarstva odbrane. Također, on sprovodi finansijske revizije provjeravajući finansijske izvještaje i račune institucija sa ciljem procjene pouzdanosti i da li stanja računa reflektuju rezultate izvršenja budžeta. Ured za reviziju utvrđuje da li rukovodstvo institucije prati sva primjenjiva pravila, da li se sredstva troše namjenski i ocjenjuje upravljanje finansijama, funkcije unutrašnje revizije i sisteme unutrašnje kontrole. Svake godine Ured za reviziju vrši reviziju i daje mišljenje i preporuke u svom godišnjem izvještaju o izvršenju budžeta. Ovaj ured je dao negativnu ocjenu za MO u 2011. godini, ali je naznačio značajan napredak u svom izvještaju iz 2012. godine. Izvještaj za 2013. godinu trebao bi se kompetirati do sredine 2014. godine.
19. Ne postoje tačni podaci vezani za nedavno procesuiranje za mito i korupciju u velikim vladinim slučajevima, ali podaci iz medija i nevladinih organizacija pokazuju činjenicu da je vrlo malo donešeno krajnjih presuda vezano za krivična djela ove vrste, uključujući i bilo koje „velike“ slučajeve, nameće pitanje koliko su državne institucije efikasne u borbi protiv korupcije.

Preporuke

- a. Doprinijeti razvoju vladinog plana za podizanje svjesnosti i edukaciju opšte javnosti sa ciljem dobijanje podrške javnosti za implementaciju antikorupcijske strategije.
- b. Doprinijeti razvoju/ažuriranju plana integriteta u državnim tijelima.

- c. Pored oslanjanja na provjeru pozadine, osigurati da se poštuju zahtjevi za objavljivanje finansijskih izvještaja od strane osoba na visokim pozicijama i od strane onih koji rade na osjetljivim pozicijama, te pokrenuti napore da se razvije poštovanje pravila o sukobu interesa.
- d. Pregledati politike vezane za obavezu izvještavanja o primljenim poklonima službenika i uposlenika u državnim tijelima tokom protokolarnih aktivnosti, kao i druge mjere i aktivnosti kako bi se eliminisale prilike za korupciju.
- e. Uzeti u razmatranje preporuke koje su date u godišnjem izvještaju Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine.

Antikorupcijska politika u odbrani i sigurnosti

20. Ne postoji formalno izdata antikorupcijska politika od strane ministra odbrane, a Zakon o službi u OS BiH, Etički kodeks za pripadnike OS BiH i Zakon o državnoj službi i drugi vezani propisi jasno opisuju obaveze civilnog i vojnog osoblja u odbrambenim institucijama. Ured Generalnog inspektora MO BiH određen je kao koordinacijsku ured za tretiranje antikorupcijske politike i predmeta vezanih za integritet u kompletnom odbrambenom sektoru. Vezano za korupciju i nezakonite aktivnosti, ministar odbrane se u decembru 2013. godine obratio javnosti sa novim programom „etička linija“ i zatražio da, ako posjeduju saznanja o bilo kakvim nezakonitim radnjama u MO i OS BiH, prijave takve nelegalne aktivnosti njemu direktno (npr. mito za prijem vojnika u profesionalnu vojnu službu, prodaju municije i naoružanja i sl.). Na medijskom događaju održanom 24. marta 2014. godine Generalni inspektor MO BiH je objavio rezultate upotrebe ove linije tokom posljednjih 90 dana. Zaprimito je 28 prijava i do tada je 19 riješeno. Određena su područja u MO i OS BiH koja predstavljaju najveći rizik za mito i korupciju, a ona su slijedeća: proces javnih nabavki usluga i sredstava, raspolaganje viškom municije i naoružanja, proces regrutovanja za popunjavanje upražnjenih mjesta za nove vojnike, unapređenja i školovanje.
21. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine je krovna institucija za druge agencije za sprovođenje zakona, uključujući i Direkciju za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine, Graničnu policiju Bosne i Hercegovine, Državnu agenciju za istrage i zaštitu, Agenciju za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agenciju za školovanje i stručno usavršavanje, Agenciju za policijsku podršku i Službu za odnose sa strancima. Sve ove agencije, uključujući i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, podvrgnuti su parlamentarnom nadzoru od strane Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Takođe, ministar sigurnosti je član Vijeća ministara BiH. Ministarstvo sigurnosti i njegove agencije saraduju zajedno sa Ministarstvom odbrane BiH u skladu

sa njihovim nadležnostima. Sve ove organizacije imaju ulogu u tretiranju rizika od korupcije.

22. Svi članovi MO BiH i OS BiH legalno su obavezni da prijave kriminal. Pored toga, kompletan personal se putem njihove obuke ohrabljuje da prijave bilo kakve neregularnosti putem lanca komandovanja, Generalnom inspektoratu ili Parlamentarnom vojnom povjereniku. Kompletan personal je izjavio da su upoznati sa načinima kako se može prijaviti korupcija i druge neregularnosti. Osobe koji koje kontaktiraju generalnog inspektora, mogu to učiniti anonimno ili zahtijevati zaštitu. Civilne institucije su odgovorne za procesuiranje sumnjivih kriminalnih radnji. Osim toga, Zakon o prijaviteljima korupcije je stupio na snagu 01. januara 2014. godine i smatra se modelom za širu regiju vezano za pravnu zaštitu i osobe pod sudskim sistemom.
23. Na osnovu Zakona o odbrani i Zakona o službi u OS BiH 01. januar 2006.godine uspostavljen je ured Generalnog inspektora MO BiH kao autonomna organizacijska jedinica u MO BiH sa misijom da se osigura da se vojni personal ponaša u skladu sa zakonima i propisima koji regulišu sukob interesa, profesionalizam i etičko ponašanje. Ovaj sistem se sastoji od ureda Generalnog inspektora MO BiH i inspektora koji rade u komandama i jedinicama nižeg ranga. Oni izvršavaju svoju misiju tako što daju obuku po pitanju etike i profesionalizma, zatim pružajući pomoć i sprovodeći istrage i preliminarne istrage.
24. Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine definiše ovlaštenje internog revizora da procjenjuju korisnost i efikasnost sistema za upravljanje finansijama u pogledu identifikacije rizika, procjene rizika i upravljanja rizikom uspostavljenim od strane rukovodstva organizacije. Šef Ureda za internu reviziju podnosi izvještaj ministru odbrane. Dosljednost u poštovanju zakona i podzakonskih akata, kao i poštovanje unutrašnjih pravila uspostavljenih od strane sektora u MO BiH, ima za cilj da istakne identifikovane rizike i da se fokusira na prevenciju. Međutim, kompletna i sveobuhvatna procjena rizika nikad nije sprovedena u MO usprkos preporukama Ureda za unutrašnju reviziju da se to uradi. Potrebno je što prije ukloniti nedostatke u odgovornosti i vrednovanju vlasništva opreme, poboljšati sposobnosti revizora i izvršiti detaljnu identifikaciju svih sistema i procesa unutar MO BiH.
25. Vezano za aplikaciju sankcija protiv personala u slučaju mita ili korupcije, Šef Ureda za unutrašnju reviziju je obavezan da informira šefa te organizacije vezano za navodno nedolično ponašanje. Sankcije obuhvataju širok raspon od upozorenja i krivičnih prijava pa do otpusta iz službe. Postoje različite regulative za vojno i civilno osoblje. Vremenski rok za pokretanje takvih procedura je relativno kratak i procedure su nejasne. U prethodnim praksama, u slučaju sumnje za kriminalnu aktivnost Ministarstvo odbrane bi obavijestilo Ured tužilaštva i ostatak procesa bi se odvijao pod njihovom nadležnošću. Ministarstvo odbrane je nedavno zajedno sa Uredom tužilaštva popunilo krivične prijave protiv nekoliko osoba iz MO i OS BiH za potencionalne

korupcijske aktivnosti. Svi slučajevi su u skladu sa zakonom proglašeni kao zastarjeli (6 mjeseci za civilno osoblje) i interne disciplinske procedure nisu urađene. Međutim, nedavni primjer korupcije unutar oficirskog kora, a koji je vezan za praksu prijema u vojnu službu, riješen je mjerom smanjenja čina jednom oficiru. U Bosni i Hercegovini ne postoje zasebni vojni sudovi i svi slučajevi su u nadležnosti civilnih sudova. Bez obzira na to što ovakvi slučajevi se formalno ne okončavaju, ipak su nedavni događaji imali za rezultat da pripadnici MO i OS BiH budu puno svjesniji o riziku o korupciji i da se neregularnosti mogu prijaviti i sprovesti se istraga.

Preporuke:

- a. Hitno izvršiti punu procjenu rizika, razviti i implementirati strateški akcioni plan kako bi se tretirala identifikovana područja visokog rizika.
- b. Razviti plan da se pregleda vlasništvo nad opremom i odrediti odgovarajuću vrijednost kako bi se povećala odgovornost.
- c. Izvršiti reviziju dužnosti Ureda za internu reviziju i Ureda Generalnog inspektora kako bi se preklapanje njihovih ovlasti svelo na minimum.
- d. Ministarstvo odbrane bi hitno trebalo usvojiti vlastitu sveobuhvatnu antikorupcijsku strategiju i antikorupcijski plan.
- e. Inicirati proaktivnu medijsku kampanju fokusiranu na opštu javnost (vanjska publika) i na interni personal u MO BiH i OS BiH, a vezano za etiku i programe integriteta.

Personal, školovanje i obuka

26. Vojni personal podliježe odredbama Zakona o odbrani, Zakona o službi u OS BiH i Etičkom kodeksu za pripadnike OS BiH. Etički kodeks je odobren 2006. godine i smjernica je za profesionalno ponašanje kompletnog vojnog personala. Etički kodeks je nedavno izdat jedinicama kao dopunski dokument i obuhvata prihvatanje poklona, spolnu ravnopravnost i druge vrijednosti. Zaposlenici i državni službenici podliježu odredbama Zakona o radu u institucijama BiH, Zakona o državnoj službi u institucijama BiH, Kodeks državnih službenika u institucijama BiH, te drugim propisima u vezi s time. Između ostalog, ovi propisi definiraju sukobe interesa i standarde ponašanja za personal, uključujući posebne zabrane i iznimke tih zabrana po pitanju primanja poklona i prihvatljivu visinu vrijednosti poklona koji se primaju u iznimnim okolnostima. Zakon o državnoj službi BiH reguliše koje su vrste poklona prihvatljive i potrebno je da se isti prijave svom pretpostavljenom. Personal nije dužan da prijavi kolektivne (korporativne) zahvale poput putovanja, zabava ili troškova. Ovaj segmenat predstavlja visokorizično područje i treba se pozabaviti sa njim.

27. Na nivou Ministarstva odbrane i OS BiH postoji određena obuka u oblasti etike, profesionalizma, izgradnje integriteta i antiokorupcije. Obuka vezana za kodeks ponašanja izvodi se rutinski i Kurs podoficira ima modul o izgradnji integriteta. Međutim, kompletan plan obuke zahtijeva reviziju kako bi se osigurao razvoj odgovarajućih modula za etiku i rizik od korupcije, po kojima bi se svi oficiri i podoficiri obučili.
28. Narušavanje kodeksa ponašanja od strane vojnog personala tretiraju se putem lanca komandovanja. Na nivou MO BiH specijalni odbor je odgovoran za disciplinske procedure za sve civilne uposlenike u MO i OS BiH. Generalni inspektor MO BiH, također ima važnu ulogu u rješavanju prestupa vezanih za kodeks ponašanja.
29. Ne postoje civilne pozicije na kojima je dozvoljeno rotiranje u MO BiH i OS BiH (državni službenici i uposlenici) i u dokumentu za popunu pozicija nisu identifikovane osjetljive pozicije. OS BiH također nemaju određene posebne pozicije koje su osjetljive niti imaju uspostavljenu službenu politiku rotiranja.
30. Politike profesionalnog razvoja i upravljanja karijerom pružaju smjernice kako bi se osiguralo da se vojni personal postavlja na odgovarajuće pozicije u MO i OS BiH u skladu sa njihovim sposobnostima i performansama. Jedna od ključnih predispozicija za napredovanje vojnog personala jeste godišnje ocjenjivanje. U praksi, veoma visok procenat vojnog personala ima odlične službene ocjene što za posljedicu ima nerazumno visok broj personala koji ispunjava uslove za unapređenje. Procedure i kriteriji za postavljanje na pozicije i unapređenje konstantno se nadograđuju ili mijenjaju, što doprinosi mogućnosti favoriziranja. Kriteriji za ocjenjivanje treba da bude jedinstvena i shvaćena od strane svakog nadređenog, tako da se taj personal ocijeni na osnovu svojih performansi a ne na osnovu subjektivnih kriterija. Proces popunjavanja upražnjenih pozicija vojnim personalom je dizajniran da bude transparentan bilo da se radi o internim ili javnim slobodnim mjestima, ali turbulencije u promjenama ove politike imale su utjecaja na stvarnu otvorenost procesa. Zakon o službi u OS BiH ograničava personal da obavljaju komandne i kontrolne funkcije na 4 godine. Prepoznajući rizik od korupcije u upravljanju ljudskim resursima, MO BiH i OS BiH pokušavaju da poboljšaju transparentnost sistema unapređenja, službeno ocjenjivanje i sve aspekte upravljanja karijerom.
31. Isplata plata obavlja se na mjesečnoj bazi u skladu sa postojećim propisima. Visine plata definisane su zakonom i sve vrijednosti plata su javno dostupne. Formulari za finansijska primanja su obavezni, a pojednici ne mogu ostvariti dobit izvan njihove državne službe bez odobrenja MO. Isplate penzija su u nadležnosti individualnih entitetskih fondova i postoje razlike u obračunu penzija kao i razlike u penzionim pravima. Lanac komandovanja su različiti od lanca koji se bavi uplatama. Lanac komandovanja vojnika ima obavezu da osigura odgovarajuće uplate za odgovarajući nivo komandovanja i platni sistem je centralizovan i obavlja se preko jedinstvenog trezorskog računa.

Preporuke :

- a. Razmotriti da u MO BiH sprovedete internu kampanju javnog informisanja fokusiranu na važnost transparentnosti, odgovornosti i integriteta kako bi ste osnažili predstojeći rad.
- b. Identificirati civilne i vojne pozicije visokog rizika koje zahtijevaju posebne sigurnosne provjere i postupke revizije.
- c. Razviti i objaviti kodeks ponašanja koji će istaći prihvatljiva gostoprimstva poput putovanja i zabava.
- d. Napraviti reviziju potreba za školovanja i obuke civilnog i vojnog personala u MO BiH iz oblasti izgradnje integriteta. Ovo bi trebalo uključiti razvoj implementacijskog plana kako bi se u postojeći nastavni plan i program uključila izgradnja integriteta, te kako bi se razvile nove aktivnosti. Plan bi trebao da istakne utjecaj korupcije na sigurnost i dobre prakse sa ciljem smanjenja rizika od korupcije.
- e. Napraviti reviziju politika upravljanja personalom uključujući službena ocjenjivanja, unapređenja, regrutovanje, politike rotacije i koristiti detaljne provjere prošlosti unutar MO BiH.

Planiranje i budžet

32. Odbrambeni budžet, unutar dodijeljenih ograničenja, donosi se na osnovu propisanih internih procedura koje se prosljeđuju relevantnim tijelima u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, međunarodnim obavezama i u skladu sa instrukcijama Ministarstva finansija i trezora. Planiranje za odbrambeni budžet vrši se na transparentan način i uključuje detaljnu reviziju troškova definiranih sa 4 programa, funkcionalnim segmentima i kategorijama troškova sa ulaznim elementima iz funkcionalnih područja i zajedno sa pismenim pojašnjenjima. Odbrambeni budžet se usvaja od strane Parlamentarne skupštine BiH i izdaje se kao Zakon o budžetu, zajedno sa detaljno obrazloženim troškovima i brojevima personala, a zatim se objelodanjuje javnosti. Budžet se usvaja jedanput godišnje. Također, putem dokumenata okvirnog budžeta, javno se objavljuje informacija o projiciranom srednjeročnim (tri godine: jedna budžetska godina i dvije programske godine) troškovima budžetski stavki. Ured za odnose sa javnošću MO BiH osigurava medijima ove dokumente i druge finansijske informacije na njihov zahtjev ili u formi saopštenja za javnost.
33. Ministarstvo finansija i trezora BiH uspostavlja široki okvir za budžetsko planiranje za svako ministarstvo u BiH. Za MO postoji Komisija za odbrambene resurse (DRB) koja se sastoji od sekretara Ministarstva odbrane i pomoćnika ministra odbrane. Za

oružane snage, postoji budžetski savjetodavni odbor u kojem se nalazi zamjenici načelnika Zajedničkog štaba za operacije i za resurse, šefovi odsjeka i viši komandanti. Procedure za planiranje budžeta propisane su u dokumentu pod nazivom „Koncept i procedure za planiranje, programiranje, budžetiranje i izvršenje“ koji se nalazi na web stranici MO. Sektor za finansije i budžet koordinira sve aktivnosti vezane za planiranje i izvršenje budžeta. Ovaj Odsjek pruža sve neophodne informacije o statusu budžeta ili mogućim korekcijama i ispravkama, te odgovara na pitanje (DRB)-a koga svo vrijeme obavještava o svemu.

34. Budžet odbrane finansira se kroz jedinstveni trezorski račun otvoren kod Ministarstva finansija i trezora BiH i sredstva se doznaju iz državnog budžeta. Jedinstveni trezorski račun ne vrši doznake sredstava nižim nivoima odbrambene strukture. Međutim, MO BiH može interno razviti svoj sistem za decentralizovanog izvršenje budžeta, ali to nije urađeno na sveobuhvatni način. Određene jedinice dobivaju nominalni iznos novca za sitne potrebe. MO nema značajnije prihode, ali još uvijek dobija donacije od trećih strana. Postoji mali iznos odbrambeni prihoda čiji su izvori vezani za prodaju viška municije i oružja. Međutim, ovaj prihod ide u državnu blagajnu, a ne u blagajnu MO BiH. Sva pokretna i nepokretna vojna imovina, koja se nalazi u vlasništvu ili pod kontrolom MO BiH, stečena je od prethodnih entitetskih MO i armija. MO BiH implementiralo je dva ugovora koji su ispregovarani sa bivšim entitetskim ministarstvima odbrane a vezano za prodaju oružja i vojne opreme. U budućim ugovorima država BiH će dobiti 20% od prodaje, a ostalih 80% biti će prebačeno dvama entitetima BiH. Politički osjetljivo pitanje ukupne imovine treba se riješiti i ostaje važna prepreka reformama MO i oružanih snaga.
35. Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine vrši godišnju finansijsku reviziju MO. Izvještaj za 2012. godinu izdat je na oficijalnoj internet stranici tog ureda i uključuje detaljne rashode i posebne kapitalne investicije, kao i preporuke za bolje finansijske performance. Dugoročna kapitalna ulaganja trebaju biti odobrena od strane Vijeća ministara BiH. Za proces revizije, rukovodstvo MO priprema prezentaciju svih svojih finansijskih izvještaja u skladu sa okvirom za finansijsko izvještavanje definisano različitim propisima i politikama. To uključuje kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola relevantnih za pripremu i prezentiranje finansijskih izvještaja. Nakon toga, revizori su obavezni da pripreme svoj izvještaj u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnih standarda za vrhovne revizorske institucije (ISSAI). Revizor takođe ocjenjuje upravljanje finansijama, funkcije internih revizora i sistem internih kontrola. Finalna revizija za izvršenje budžeta iz 2013. godine trebala bi biti završena u maju 2014. godine, najkasnije do kraja juna, i trebala bi biti uskoro objavljena.
36. Treba se obratiti pažnja da je u odobrenom budžetu za fiskalnu 2012. godinu preko 85% budžeta potrošeno na personalne troškove (plate, naknade i osoblje) dok je u 2013. godini to reducirano na oko 78%. Nakon što se u obzir uzmu fiksni troškovi (komunalije, struja, telefonija, gorivo, prevoz, tekuće održavanje), veoma malo resursa

ostaje za diskreciono korištenje za nabavku opreme ili poboljšanje infrastrukture. MO je prisiljeno da prilikom planiranja nabavke pravi prioritete za svaku potencijalnu kupnju stavki koje će omogućiti ispunjavanje obaveza vezanih za podršku civilnim vlastima i NATO operacija podrške miru.

Preporuke:

- a. Razviti program tehničke obuke kako bi promovisali dobre prakse i povećali sposobnosti kompletnog personala odgovornog za finansijske i budžetske zadatke.
- b. Koristiti rezultate dobivene od analize pozicija sprovedene od strane MO i norveške Agencije za javnu administraciju kako bi ste našli što efikasnije načine za obavljanje posla.
- c. Razviti plan za rad sa Parlamentarnom skupštinom BiH i drugim institucijama kako bi ste dopunili postojeće zakone kako bi se omogućila decentralizacija izvršenja budžeta vezano za logistička pitanja.
- d. Omogućiti IT podršku za izvršenje budžeta po pitanju logistike, kako bi se na vrijeme pratile sve ključne transakcije u izvršenju budžeta. Privremena baza podataka koja je trenutno u upotrebi treba se proširiti i koristiti sve dok se ne uspostavi IT logistički računovodstveni sistem i ugradi u cjelokupni računovodstveni sistem.

Operacije:

37. Oficiri iz OS BiH uključeni su u operacije izvan države kao dio multinacionalnog komandnog osoblja, dok male jedinice iz BiH su integrisane u veće nacionalne kontigente NATO članica. Antikorupcijske pitanja su rutinski uključena u preduputnu obuku OS BiH, međutim, ne postoje moduli posvećeni tom pitanju. Ne postoji posebna vojna doktrina vezana za tretiranje korupcijskih problema u miru i u konfliktu. Postoje redovne posjete jedinicama u misijama od strane bosanskohercegovačkog rukovodstva, uključujući ministra odbrane, članove Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH, parlamentarnog vojnog povjerenika, generalnog inspektora i vojne komandanate. Zbog rutinskog dodjeljivanja malih bosanskohercegovačkih kontigenata većim formacijama koje im pružaju svu neophodnu podršku, ne postoje pravni dogovori za nabavku u konfliktnim okruženjima kada se javi hitna operativna potreba za istim.

Preporuke:

- a. Uključiti u preduputnu obuku standardni modul izgradnje integriteta, koji će biti obavezan za svo osoblje koje se upućuje u misiju i koji će istaći rizik od korupcije.

- b. Razviti sistem koji će zabilježiti naučene lekcije i dobre prakse od jedinica i štabnih oficira koji su bili u misijama, a sa ciljem smanjivanja rizika od korupcije u okviru operacija.
- c. Razmotriti posebnu obuku za osoblje ugovorača koji bi mogli biti raspoređeni kao podrška bosanskohercegovačkom kontigentu.

Nabavka:

38. U aprilu 2014. godine Parlamentarna skupština BiH usvojila je novi Zakon o javnim nabavkama BiH, koji će stupiti na snagu krajem novembra 2014. godine. Ovaj zakon reguliše sistem javnih nabavki u BiH, prava, dužnosti i odgovornosti učesnika u procesu nabavke i kontrolu javne nabavke. Zakon, takođe uključuju propise za sistem nabavki MO i OS BiH. Postoji nekoliko iznimki gdje ugovori mogu biti izuzeti od odredbi ovog Zakona i u biti to su ugovori koji su vezani za državne tajne; ugovori čije izvršenje mora biti popraćeno posebnim sigurnosnim mjerama; ugovori čija je procedura izvršenja propisana od strane međunarodnog zajmodavca ili donatorske organizacije; ugovori u području odbrane vezani za proizvodnju ili trgovinu naoružanja, vojne opreme i vojnih materijala; i nabavka ili unajmljivanje zemlje, postojećih zgrada ili druge nepokretne imovine u bilo kojem finansijskom obliku. Svi tenderi su objavljeni na službenoj internet stranici MO i koristi se elektronski sistem rada sa podacima.
39. Sektor za logističku i nabavku MO je odgovoran za sve nabavke u ministarstvu. U upotrebi je dug proces od inicijalnog planiranja u oružanim snagama i određivanja potreba od strane Sektora za logistiku pa do isporuke roba i usluga. U ovom sektoru postoji veliki broj personala koji ne posjeduje odgovarajuće vještine kako bi izvršavali svoje dužnosti i negdje oko trećine pozicija nije popunjeno sa osobljem. OS BiH su odgovorne za planiranje i prezentiranje svojih potreba MO, nakon čega ured za nabavku vrši ocjenjivanje, priprema potrebnu dokumentaciju i vrši kupovinu. Zahtjevi za tendere objavljuju se u Službenim novinama BiH gdje se takođe objavljuju i finalne dodjele ugovora. Sve ponude zajedno sa kompletnom dokumentacijom šalju se pravobraniocu BiH na odobravanje. Stiče se dojam da ovaj sistem uzima puno vremena u samoj pripremi nepotrebnih kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih planova, jer odobreni budžet diktira od godine do godine sredstva dostupna za nabavku. Također, postoji problemi sa nedovoljno definisanim tehničkim elementima potrebnim za kupovinu određenih artikala opreme. Ovo bi se moglo ubrzati razvojem unaprijed definiranim tehničkim specifikacijama.
40. Komisija za nabavku (tenderski odbor) sastoji se od stručnjaka u području iz kojeg se vrši nabavka stavki i u području javne nabavke. Kada osoba ovlaštena za ugovaranje (ministar odbrane) imenuje članove komisije on mora voditi računa da odabrani članovi komisije posjeduju dovoljno znanja da sprovedu zakon i implementiraju

odobrene procedure, te da najmanje nijedan član odbora posjeduje poseban certifikat o stručnosti vezano za predmet javne nabavke. Nakon imenovanja komisije, svaki član je obavezan da u skladu sa zakonom da izjavu o nepristrasnosti i tajnosti koja potvrđuje da ne postoji pristrasnost ni prema jednoj strani, te da će striktno pridržavati tajnosti koju zahtijeva zakon do okončanja tenderskog procesa. Zapisi o svakoj tenderskoj ponudi i naknadnim promjenama čuvaju se (u printanoj ili elektronskoj verziji) u MO. Trenutno ne postoje posebne procedure za odabir, sigurnosne provjere i obuku članova odbora/komisije za nabavke. Međutim, razvija se novi koncept u smislu odabira nekih 60 osoba koje bi radile u tenderskim odborima, a koje bi prošle posebnu sigurnosnu provjeru i kroz obuku vezanu za sukob interesa.

41. Nadzor nad sistemom nabavki u MO BiH je obaveza Ureda za internu reviziju. Periodične vanjske revizije sistema nabavke vrše se od strane Ureda za reviziju institucija BiH. Profesionalna vojna lica i državni službenici raspoređuju se na osjetljive pozicije na osnovu njihovog obrazovanja i stručnosti. Međutim, ne postoje pravila za rotiranje personala na osjetljivim pozicijama. Diskvalifikacija na bazi sukoba interesa ili potencijalne korupcije definirana je zakonima BiH koji regulišu državnu službu, te sa drugim relevantnim propisima. Ugovorni organ u bilo kojem koraku procedure za nabavku može odbiti prijavu za učešće ukoliko ponuđač ili tenderska kompanija pokuša da izvrši utjecaj na radnju ili odluku tokom javne nabavke. Ugovorni organ mora informirati kompaniju i direktora Agencije za javnu nabavku kada se odbije zahtjev ili tender uz informiranje o razlogu za odbijanje, te staviti zabilješku u izvještaj o procedurama za nabavku. U slučaju da zahtjev ili ponuda koju zaprimi ugovorni organ tokom procesa nabavke prouzrokuje ili može prouzrokovati sukob interesa, ugovorni organ je dužan da implementira ovaj zakon.
42. Kako bi se osiguralo kompletiranje ugovaranja, za iznos traženog tendera mora postojati garancija od 1-2% od ponuđene cijene. Garancija mora biti predata prije isteka roka za dostavu ponuda. Međutim, kao mjera kontrole kvaliteta, postoji specijalno odjeljenje pod ingerencijom pomoćnika ministra, ali isto nije u potpunosti popunjeno. Odjeljenje je odgovorno za određivanje kvaliteta nabavljene robe ili usluge.
43. Zakon o javnim nabavkama definiše procedure koje se opisuju izuzetke u nabavci kao što su „operativno potrebno“ i „jedan izvor“. Negdje oko 90% nabavki radi se u skladu sa otvorenim procedurama, dok u 2013. godini nije bilo povjerljivih tendera za nabavku. MO sada ne koristi agente ili posrednika za nabavku i ofset se ne koristi u BiH.

Preporuke:

- a. Izvršiti reviziju sistema za nabavku i logistiku kako bi ste promovirali dobru praksu i osigurati da procedure i procesi što je više moguće budu efikasniji.

- b. Izvršiti reviziju popunjavanja i zahtjeva za vještinama ključnih logističkih pozicija i razvijte obuku i plan upravljanja personalom kako bi ste poboljšali sposobnosti tog personala.
- c. Uspostaviti posebne procedure za odabir, sigurnosnu provjeru i obuku članova tenderski odbora/komisija za nabavku u koordinaciji sa razvojem novog koncepta za pravljenje baze podataka o personalu koji bi potencijalno mogao raditi u tenderskim odborima.
- d. Uspostaviti procedure za internu kontrolu u području logistike i nabavke.

Rad sa odbrambenim kompanijama i drugim dobavljačima

- 44. Ministarstvo odbrane nije iniciralo nikakve programe koji bi pomogli kompanijama u podizanju standarda za integritet i suprotavljanja korupciji u nabavci. Osim toga, kompanije koje sudjeluju u natječajima nisu obavezne da imaju etičke programe da bi se mogle natjecati za posao. Zakon o javnim nabavkama zahtijeva od Agencije za javne nabavke BiH da razvije elektronski informacijski sistem na kojem bi se, pored oglašavanja u Službenim novinama, objavila tenderska dokumentacija, te zahtijeva od Agencije da inicira podršku razvoju elektronske javne nabavke.
- 45. Svaki ponuđač koji ima validan interes u javnom ugovaranju i vjeruje da je ugovorni organ tokom procedure dodjele posla prekršio zakon ima pravo da se žali na postupak. Žalbe se mogu poslati ugovornom organu u pisanoj formi u roku od 5 dana od dana kada je provajder znao ili trebao da zna da postoji kršenje zakona, a ne kasnije od jedne godine od datuma navodnog kršenja. Ukoliko ugovorni organ ne razmotri žalbu u roku predviđenim članom 51 Zakona, ili odbaci žalbu, podnosilac žalbe može se u pisanoj formi žaliti Uredu za razmatranje žalbi u roku od 5 dana od prvog radnog dana nakon roka ili u slučaju da ugovorni organ odbaci žalbu onda od dana kada je podnosilac žalbe dobio odgovor od ugovornog organa. Ugovorni organ mora istovremeno poslati kopiju žalbe Uredu za razmatranje žalbi odmah po primitku iste. U 2013. godini, od nekih 85 tendera, za 16 su date pritužbe ponuđača, a tri su potvrđena kao nepoštena ili nelegalno sprovedena, što je rezultiralo obnovom procedure.

Preporuke:

- a. Uraditi reviziju procedura za nabavku sa ciljem da pojednostavite proces za ugovore niske vrijednosti.
- b. Utvrditi da li su potrebni novi propisi kako bi se zahtijevalo od kompanija koja rade posao sa MO BiH da imaju pisani etički kodeks.

- c. Razmotriti iniciranje specijalnih programa koji bi ohrabрили odbrambene kompanije za uspostavu etičkog kodeksa u svom poslovanju.

II. ZAKLJUČCI

46. MO BiH je aktivno uključeno u promoviranje dobre prakse sa ciljem jačanja transparentnosti, odgovornosti i integriteta. Ovo uključuje širok raspon aktivnosti na poboljšanju prakse poslovanja i razvoju kapaciteta civilnog i vojnog personala. Važnost podrške pružene od ministra i njegovog višeg rukovodećeg osoblja naglašena je na konsultacijama u Sarajevu. MO je pohvaljeno za proaktivni pristup poput onog sa osnivanjem “etičke linije” i svog doprinosa vladinim planovima za borbu protiv korupcije.
47. Specifična politička situacija u Bosni i Hercegovini predstavlja ozbiljne izazove za reformske planove MO BiH, a usprkos tome ostvaren je određeni napredak. Kada je to moguće potrebno je bez odlaganja izvršiti reviziju sistema i procesa i inicirati sveukupna poboljšanja u upravljanju personalom.
48. Centar za obuku za mirovne operacije (PSOTC) je partner u implementiranju izgradnje integriteta od samog pokretanja NATO programa izgradnje integriteta. Pored uloge u razvoju državne ekspertize, PSOTC je dao značajne doprinose NATO programu izgradnje integriteta kao i poboljšanju regionalnih sposobnosti u okviru SEDM. Ova ekspertiza bi trebala da se koristi za procjenu potreba za obukom, razvoj specijalizovanih modula i za nove kurseve izgradnje kapaciteta civilnog i vojnog personala.
49. U narednom radu, vlasti bi trebale u potpunosti iskoristiti postojeće NATO alate i resurse uključujući NATO HQ međunarodni štab, NATO štab u Sarajevu kao i stručnjake iz oblasti izgradnje integriteta.
50. Intervjui sprovedeni od strane NATO tima bili su otvoreni, iskreni i širokog spektra, te je tim imao potpuni pristup i dostupnost najviših rukovodilaca MO BiH kao i ključnog personala na važnim rukovodećim pozicijama. Personal je bio upoznat sa programom izgradnje integriteta i znao je važnost mandata za ovaj posao. Kada se dese dalje reforme i uspostave novi procesi biti će potreban vremenski period za obzervacije pozitivnih promjena vezano za smanjenje rizika od korupcije u najranjivijim područjima.

POSJETA BOSNI I HERCEGOVINI

POVODOM SAMOPROCJENE IZGRADNJE INTEGRITETA U 2014

Sastav NATO tima:

1. G-đa Susan POND, viša službenica, Program izgradnje iintegriteta, NATO HQ IS
2. Dr. Nadja MILANOVA, Ministarstvo odbrane Bugarske
3. G-đa Patricia SHEARING, ekspert u oblasti izgradnje integriteta (SAD)
4. Pukovnik (penz.) Bruce BACH, ekspert u oblasti izgradnje integriteta (UK)

Intervjuisano osoblje:

1. Gosp. Ahmet H. Omerović, pomoćnik ministra za politiku i planove i šef komiteta za odbrambene rsurse, MO BiH
2. Gosp. Boško Šiljegović, parlamentarni vojni povjerenik BiH
3. G-đa Enisa Čaušević, šefica Odsjeka za pravne poslove Odjeljenja za opće i zajedničke poslove, MO BiH
4. Gosp. Mirko Gašević, stručni savjetnik, Ured za odnose s javnošću, MO BiH
5. Gosp. Suad Rogo, stručni savjetnik, Ured za odnose s javnošću, MO BiH
6. Gosp. Mile Balotić, šef Jedinice za internu reviziju, MO BiH
7. Gosp. Sead Muratović, pomoćnik ministra za upravljanje personalom, MO BiH
8. Brigadir Nedelko Kopuz, komandant Komande za upravljanje personalom, OS BiH
9. Pukovnik Dario Pajić, načelnik štaba KOiD, OS BiH
10. Brigadir, Enes Husejnović, generalni inspektor, MO BiH
11. Gosp. Miro Cabo, pomoćnik ministra za finansije i budžet, MO BiH
12. Gosp. Borislav Jezeraškić, pomoćnik ministra za logistiku i nabavku, MO BiH
13. G-đa Admina Pandžić, stručna savjetnica za NATO/PfP programme
14. Brigadir Ahmed Zubača, stručni savjetnik, Sektor za upravljanje personalom, MO BiH
15. Major Nedžad Ustić, Zajednički štab OS BiH
16. Major Zoran Lovrić, Zajednički štab OS BiH
17. Gosp. Bojan Bajić, predstavnik NVO (zaštita prijavljivača korupcije i kampanja borbe protiv korupcije)

Seminar o izgradnji integriteta i borbi protiv korupcije – intervjui g-đe Susan Pond

1. Gosp. Vladica Babić, pomoćnik direktora, Agencija za sprečavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije
2. G-đa Ivana Korajlić, Transparensy International, Odnosi s javnošću
3. Gosp. Denis Hadžović, generalni sekretar, Centar za sigurnosne studije BiH
4. G-đa Sanja Fitzgerald, OSCE, službenica za projekte
5. Brigadir Mersida Mešetović, seminar koordinator, MO BiH

BOSNA I HERCEGOVINA

PREPORUKE I MATRICA SMJERNICA ZA IGRADNJU INTEGRITETA (BI)

PREPORUKE	Sljedeći koraci. Biće popunjeno na osnovu konsultacija između MO BiH i NATO HQ, NATO štaba Sarajevo.
Nastavite da aktivno koristite Ured za odnose sa javnošću u promoviranju aktivnosti izgradnje integriteta	
Doprinesite razvoju vladinog plana za podizanje svjesnosti i edukaciju opšte javnosti sa ciljem dobijanje podrške javnosti za implementaciju antikorupcijske strategije	
Doprinesite razvoju/ažuriranju plana integriteta u državnim tijelima.	
Pored oslanjanja na provjeru prošlosti, osigurajte da se poštuju zahtjevi za objavljivanje finansijskih izvještaja od strane osoba na visokim pozicijama i od strane onih koji rade na osjetljivim pozicijama, te pokrenite napore da razvijete poštovanje prema pravilima za sukob interesa	
Revizorske politike vezane za obavezu izvještavanja o primljenim poklonima službenika i uposlenika u državnim tijelima tokom protokolarnih aktivnosti, kao i druge mjere i aktivnosti kako bi se eliminisale prilike za korupciju	
Uzmite u razmatranje preporuke koje su date u godišnjem izvještaju Ureda za reviziju institucija BiH	
Hitno je potrebno izvršiti punu procjenu rizika, razviti a zatim implementirati strateški akcioni plan kako bi se tretirala	

identifikovana područja visokog rizika	
Razviti plan da se pregleda vlasništvo nad opremom i odrediti odgovarajuća vrednovanja kako bi se povećala odgovornost	
Izvršiti reviziju dužnosti Odsjeka za unutrašnju reviziju i Ureda generalnog inspektora kako bi se preklapanje njihovih ovlasti sveo na minimum	
Ministarstvo odbrane bi hitno trebalo usvojiti vlastiti sveobuhvatnu antikorupcijsku strategiju i antikorupcijski plan	
Inicirajte proaktivnu medijsku kampanju fokusiranu na opštu javnost (vanjska publika) i interni personal u MO i OS BiH a vezano za etiku i programe integriteta	
Razmotrite da u MO BiH sprovedete internu kampanju javnog informisanja fokusiranu na važnost transparentnosti, odgovornosti i integriteta kako bi ste u budućnosti osnažili svoj rad	
Identificirajte civilne i vojne pozicije visokog rizika koje zahtijevaju posebne sigurnosne provjere i postupke revizije	
Razvijte i objavite kodeks ponašanja koji će osloviti prihvatanje gostoprimstva poput putovanja i zabava	
Napravite reviziju potreba za edukacijom i obukom civilnog i vojnog personal MO BiH u oblasti izgradnje integriteta. Ovo bi trebalo uključiti razvoj implementacijskog plana kako bi se u postojeći nastavni plan i program uključio BI, te kako bi se razvile nove aktivnosti. Plan bi trebao da istakne uticaj korupcije na sigurnost i dobre prakse sa ciljem smanjenja rizika od korupcije	
Napravite reviziju politika upravljanja personalom što će uključivati službeno	

ocjenjivanje, unapređenja, regrutovanje, politike rotacije i korištenje detaljnih sigurnosnih provjera unutar MO BiH	
Razvijte program tehničke obuke kako bi promovisali dobre prakse i povećali sposobnosti kompletnog personala odgovornog za finansijske i budžetske zadatke	
Koristite rezultate dobivene od analize pozicija sprovedene od strane MO BiH i norveške Agencije za javnu administraciju kako bi ste našli što efikasnije načine za obavljanje posla	
Razvijte plan za rad sa Parlamentarnom skupštinom BiH i drugim institucijama kako bi ste dopunili postojeće zakone kako bi se omogućila decentralizacija izvršenja budžeta vezano za logistička pitanja	
Omogućite IT podršku za izvršenje budžeta po pitanju logistike, kako bi se na vrijeme pratile sve ključne transakcije u izvršenju budžeta. Privremena baza podataka koja je trenutno u upotrebi treba se proširiti i koristiti se sve dok se ne uspostavi IT logistički računovodstveni sistem i ugradi u cjelokupni računovodstveni sistem	
Uključiti standardni modul izgradnje integriteta koji će osloviti rizik od korupcije u preduputnu obuku koji će biti obavezan za svo osoblje koje ide u misiju	
Razviti sistem koji će zabilježiti naučene lekcije i dobre prakse od jedinica i štabnih oficira koji su bili u misijama, a sa ciljem smanjivanja rizika od korupcije u okviru operacija	
Uzmite u obzir pružanje specijalne obuke za osoblje ugovorača koji bi mogli biti	

raspoređeni kao podrška BiH kontigentu	
Izvršite reviziju sistema za nabavku i logistiku kako bi ste promovirali dobru praksu i osigurajte da procedure i procesi što je više moguće budu efikasniji	
Izvršite reviziju popunjavanja i zahtjeva za vještinama ključnih logističkih pozicija i razvijte obuku i plan upravljanja personalom kako bi ste poboljšali sposobnosti tog personala	
Uspostavite posebne procedure za odabir, sigurnosnu provjeru i obuku članova tenderski odbora/komisija za nabavku u koordinaciji sa razvojem novog koncepta za pravljenje baze podataka o personalu koji bi potencijalno mogao raditi u tenderskim odborima	
Uspostavite procedure za internu kontrolu u području logistike i nabavke	
Uradite reviziju procedura za nabavku zajedno sa ciljem da pojednostavite proces za ugovore niske vrijednosti	
Utvrđite da li su potrebni novi propisi kako bi se zahtijevalo od kompanija koja rade posao sa MO BiH imaju pisani etički kodeks	
Razmotrite iniciranje specijalnih programa koji će ohrabriti odbrambene kompanije da uspostave etičke kodekse u svom poslovanju	